

Långhårig vorsteh i Sverige

av Krister Landström, kompletterad av Kickan Hansson

Rasens historia

Långhårig vorsteh räknas som den äldsta av de tre vorstehraserna vi har representerade i Sverige. På kopparstick i böcker utgivna i Tyskland på 1500-talet, kan långhåriga hundar ses i olika jaktsituationer, vid både fågeljakt och jakt på högvilt. Det är dessa hundar som avelsmässigt räknas som ursprunget till vorstehrasen. Vid denna tid bedrevs ingen rasren avel, det vill säga avel enligt vår tids modell. I stället användes typavel; hundarna varierade i både storlek och med avseende på hårlag, men man arbetade redan då på att via aveln bevara och förbättra önskvärda jakt- och bruksegenskaper.

Allt eftersom de stora sammanhängande skogsområdena i Tyskland minskade och gav plats för större och friare fältytor att jaga på, vaknade också intresset för den stående fågelhunden – eller den ”liggande” fågelhunden som den egentligen borde ha kallats. Man jagade nämligen med stora nät, så kallade ”tyras” som av jaktdrängarna drogs över både den liggande hunden och viltet.

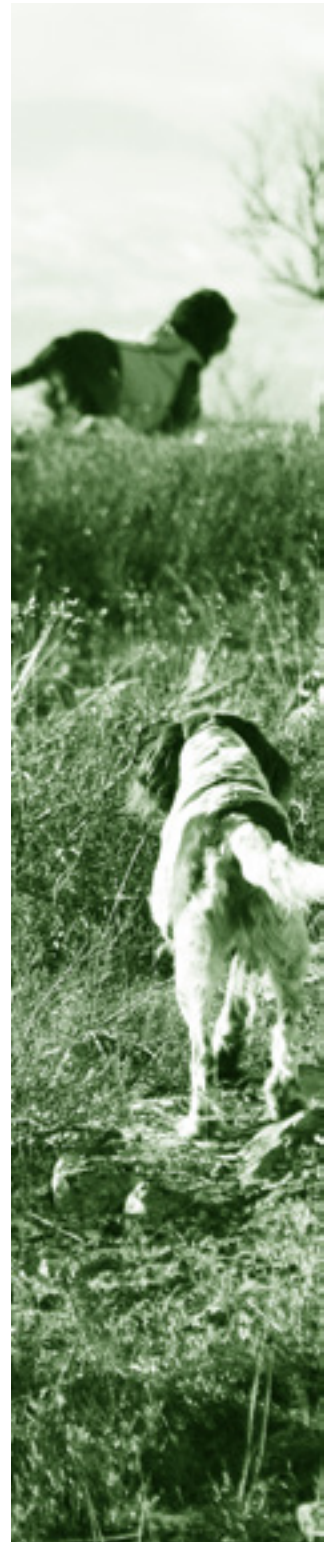
Den tidiga jakten

Efter hand utvecklades sedan skjutvapen och därmed också sättet att jaga och förutsättningarna för hundens arbete. Under de följande 100-150 åren är vorstehhunden en stor kraftig hund med ett mycket långsamt sök. Jakten gick till så att jägaren noga sökte av jaktområdet och hunden höll sig inom cirka 30 meter från sin förare. Hunden var i första hand till för att vara en säker apportör, på både land och i vatten, samt vid eftersök på skadat eller påskjutet högvilt. Så småningom kom de tyska jägarna i kontakt med den engelska fågelhunden som uppvisade ett betydligt större och snabbare sökarbete, en god näsa och en stor uthållighet i fältarbetet. Det var därför inte så förvånande att de korsade in dessa hundar i sin egen stam.

Rasens ursprung

När det gäller långhårig vorsteh var det främst gordonsetter och irländsk setter som användes, men även pointer korsades in i vissa linjer. Med kombination av de goda fältegenskaperna som de engelska hundarna medförde, och arvet från den ursprungliga tyska vorstehns vattenpassion, apporteringsglädje, det lugna eftersöksarbetet och en god rovdjursskärpa, ansågs att de fått fram en idealisk jakthund.

År 1878 bildades den första avelsföreningen för långhårig vorsteh i Oberhausen. Samma år anordnades i Hannover en stor utställning för långhårig vorsteh och där sammanställdes också den första rasbeskrivningen och gick därmed från typavel till vår moderna rasavel med krav på stambokföring på avelsdjuren.

Två tidiga rasrepresentanter i Tyskland. T v Tell Quickbold och t h Kuno vom Mönchsgrund.

I samband med ett besök i Frankfurt 1937 fotograferade SVK:s dåvarande ordförande Erik Malmgren detta långhår under bruksprovsarbete.

Dressyrdag på Söderåsen 1976. Till höger syns Rickard König som importerade både långhårig vorsteh och grosser münsterländer till Sverige.

Långhårig vorsteh i Sverige

I Sverige introducerades långhårig vorsteh 1976 av Rickard König, då bosatt i Skåne. Han importerade detta år en hanhund och tre tikar från Västtyskland. Hundarna var Arno v Ringofen, Jenni VD Böckelsburg, Cora v Ringhofen samt Gitta v Fährhaus

Samma år föddes den första kullen i landet. En kombination med Gitta v Fährhaus och Arno v Ringofen. Gitta v Fährhaus fick bara denna kull.

Med tiken Jenni vd Böckelsburg gick det inte att få några valpar och Cora v Ringofen dödades ”i skottlinjen”. Redan samma år, 1976, importerade Rickard König, ytterligare två tikar, Gitta v Rudenhay och Nostra von der Frankenburg.

König fortsatte att importera ytterligare hundar. 1977 importerades tikarna Anuschka

v Basbeck, och Senta v Lönsstein samt hanhunden Nero v Wolfsgrund. Totalt kom König att importera 16 långhårig vorsteh till Sverige.

De första tio åren, 1976-1985, registrerades 352 långhår i Sverige. Tyvärr har registreringssiffrorna gått nedåt och mellan 2006-2015 registrerades totalt 83 hundar.

SUCH, NUCH Basta med valp. Basta ägdes av Kaj Sjö.

Tidigt aktiv under ett antal år och som, undantaget König, levererade störst antal valpar var Kaj Sjö, Knutbäckens kennel. Tiken Basta, som var efter Königs importer Anuschka v Basbeck och Nero v Wolfgrund, samt tiken Giesa v Arlsberg, som Sjö importerade från Östtyskland 1983, utgjorde grunden för uppfödningen.

1993 startade Kickan Hansson uppfödning under namnet Allas Vår. Kenneln är fortfarande aktiv och 2016 föddes en kull med tio valpar. Kenneln har troligen passerat König som den uppfödare vilken levererat flest valpar. Eftersom dottern My delar familjens intresse för jakt och uppfödning av långhår är förutsättningarna goda för kennelns framtid.

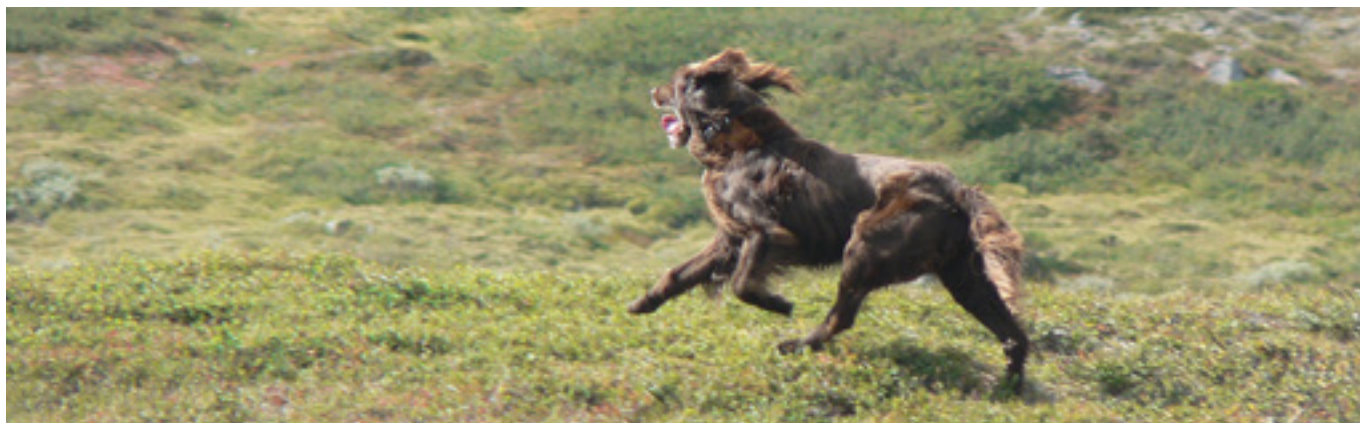
Andra kennlar/uppfödare, som varit mest aktiva (mer än 30 valpar) är Mygglandets kennel, Krister Landström, (startade 1980), Slaghökens kennel, Marie Widerström (1992), Tedtildas kennel, Kristina Berntsson (1992).

Framgångsrika hundar

1981 blev Basta, ägd av Kaj Sjö, första långhår att tituleras svenskt utställningschampion. Hon blev senare även norsk utställningschampion.

1996 blev Lejonbackens Skruttan, ägd av Kickan och Björn Hansson, den första långhår att erövra ett förstapris i elitklass.

Det ordinarie fjällprovet i Mittådalen september 2001 var långhårens dag. Provets

Schackarnas Chivas Regal sträcker ut på fjället som det första långhåret i Sverige med titeln SE JCH. Foto: Roland Ylander

Kjöttjegerens Rödhette efter en god dag på fjället. Foto: My Björnsdotter Hansson

bästa hundar i såväl öppen som elitklass var långhår. Allas vår Rabiata Ragata, ägd av Kickan Hansson, fick betyget åtta på fält och blev därmed bästa öppenklasshund. Samtidigt fick Schackarnas Chivas Regal, ägd av Bodel Göransson och Roland Ylander, också betyget åtta på fält och blev därmed bästa elithund. Chivas tog i med detta, sitt andra 1:a pris i elitklass på jaktprov och blev det första långhår som kunde tituleras jaktchampion.

2003 kom det andra jaktchampionatet, Allas Vår Rättrådige Rickard ägd av Örjan Torén. 2013 fick första tik, Fartvindens Åska, samma titel.

De senaste tio åren har emellertid både registreringssiffror och jaktprovstartar fört en tynande tillvaro, men vi har god anledning att tro att pendeln håller på att svänga igen och att vi får se fler långhår till provstart framöver.

Hälsa

Långhåren är i grunden en sund och robust hund, som i dag är genomgående frisk och förskonade från rasbundna sjukdomar. Inledningsvis hade vissa linjer efter de importerade västtyska hundarna problem med hög frekvens av höftledsdysplasi. Andelen har dock sjunkit. Det är för närvarande svårt att redovisa en siffra för långhårens HD-status på grund av det låga antalet födda valpar och därmed röntgade hundar. Enskilda individers HD-status får stort genomslag i statistiken oavsett resultat.

Jakt med långhår

Som stående fågelhund skiljer sig långhåren inte från de övriga vorsteh-raserna. Rasen har mycket av den tyska allroundhundens egenskaper bevarade. Många långhår har visat sig mycket lämpade för eftersök och avfångning av skadat vilt. De är också mycket goda apportörer såväl på land som i vatten. Den tätt täckande pälsen med dess underull ger skydd för vatten och kyla, och gör rasen mycket tålig för vådrets påfrestningar.

Exteriör

Redan 1879 fastställdes de viktigaste rastypiska egenskaperna och allt sedan dess har rasavel bedrivits. 1987 upprättades den första rasbeskrivningen och därmed lades grunden för dagens rasavel. Även om det nu är över 100 år sedan standarden fastställdes har den inte ändrats på några viktigare punkter.

*Allas Vår Faster Frida i
aktion. Foto: My Björnsdotter
Hansson*

Enligt rasbeskrivningen ska det vara en robust och muskulös hund med strama linjer och en synligt rektangulär kroppsbyggnad. Den ska inte vara högställd. Hos mindre individer är det eftersträvarsvärt med mycket substans. Alltför massiva och därmed tunga hundar är inte önskvärda. Könsprägeln ska vara markerad. Ögonfärgen skall vara brun, ju mörkare desto bättre.

*T v Kjöttjegerens Rödhette
T h Allas Vår Peggy Piggelin
Foto My Björnsdotter
Hansson*

Rasstandard

Pälsen skall varken vara överdrivet riklig eller alltför kort. På ryggen och kroppens sidor skall pälsen vara 3,5 cm lång och ligga tätt an. På halsens undersida, bröstet och buken får pälsen vara något längre. Öronen skall ha vågiga behäng från öronbasen. Svansen skall ha tydlig fana ända ut i svansspetsen. Frambenens baksidor skall ha behäng. Bakbenens baksidor skall ha byxor. Pälsen skall vara tät med bra underull. Svansen skall bäras vågrätt eller aningen uppåtböjd (sabelsvans). Tillåtna färger är brun med eller utan vita tecken, brunskimmel och vit med bruna tecken. Olika typer av skimmel, mörk, ljus eller forell. Ibland kan gula tan-tecken uppträda som ett arv från drivande hundar. Mankhöjden ska för tik vara 58-66 centimeter och för hanhund 60-70 centimeter med idealmått på 60-63 respektive 63-66 cm. Temperamentet skall vara livligt och öppet, samtidigt ska den vara balanserad, lugn och stabil. Rasen skall vara godmodig och lättdresserad, utan tecken på nervositet. Rörelserna ska vara vägvinnande med gott påskjut.

Foto: My Björnsdotter Hansson